

Luys Lnyu®

ՀՀ ՎԻՃԱԿԱԳՐԱԿԱՆ
ԿՈՄԻՏԵԻ ԿՈՂՄԻՑ
ՀՐԱՊԱՐԱԿՎԱԾ ՏՎՅԱԼՆԵՐԻ
ՎԵՐԱԲԵՐՅԱԼ ՎԵՐԼՈՒԾՈՒԹՅՈՒՆ

ՀՀ ՏՆՏԵՍՈՒԹՅԱՆ ՍՈՑԻԱԼ-ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԶԱՐԳԱՑՈՒՄՆԵՐԸ 2023 ԹՎԱԿԱՆԻ ՀՈՒՆՎԱՐԻՆ

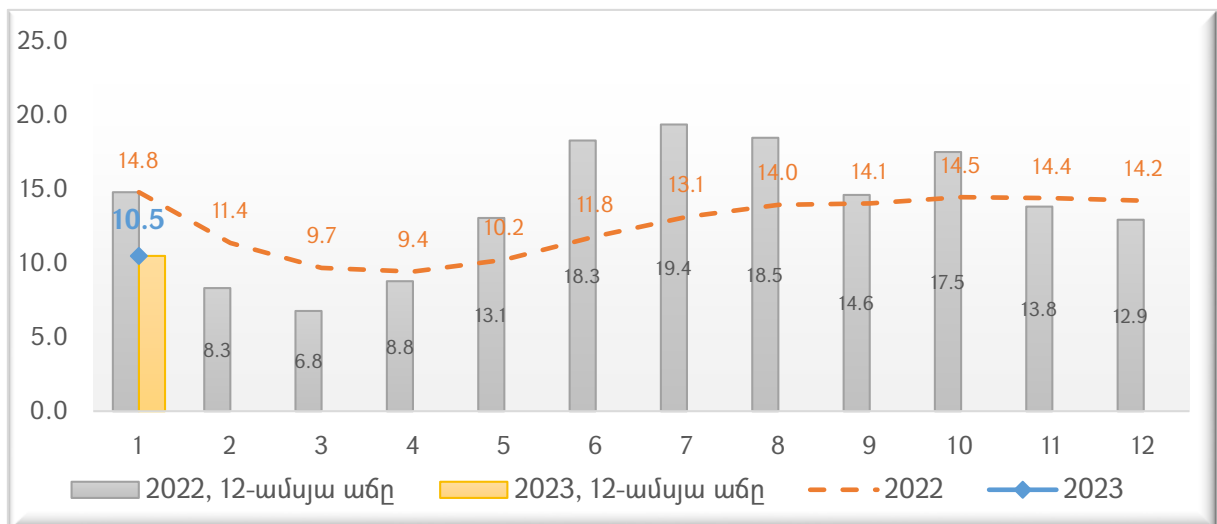
ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹՅՈՒՆ

1. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՈՒԹՅՈՒՆ	1
1.1. Արդյունաբերություն	2
1.2. Շինարարություն	3
1.3. Ծառայություններ	3
1.4. Առևտուր	4
2. ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՌԵՎՏՈՒՐ	5
3. ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁ	6
4. ՓՈԽԱՐԺԵՔ	7
5. ՀԱՐԿԱԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՏՎԱԾ	8
5.1. Բյուջեի հարկային եկամուտները	8
5.2. Պետական պարտք	9
6. ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾ	10
6.1. Գնաճ	10
6.2. Ավանդներ	11
6.3. Վարկեր	12
7. ԱՄՓՈՓՈՒՄ	14

1. ՏՆՏԵՍԱԿԱՆ ԱԿՏԻՎՈՒԹՅՈՒՆ

2022 թվականին ՀՀ-ում գրանցվեց բավական բարձր՝ 12.6 տոկոս տնտեսական աճ, որն ամենաբարձրն էր վերջին 15 տարիների ընթացքում: Նման բարձր աճը պայմանավորված էր արտաքին գործոններով, մասնավորապես՝ ռուս-ուկրաինական հակամարտության և ՌԴ նկատմամբ կիրառվող պատժամիջոցների հետևանքով դեպի ՀՀ մարդկային և ֆինանսական կապիտալի մեծ ներհոսքով: 2023 թվականը սկսվում է այդ գործոնների առկայությամբ: Այսինքն՝ վերը նկարագրված իրավիճակի փոփոխություն տեղի չի ունեցել և այդ հոսքերի արդյունքում ՀՀ-ում ստեղծված իրավիճակը դեռևս պահպանվում է: Սակայն, դեպի ՀՀ մարդկային և կապիտալի ներհոսքի հիմնական ալիքը սկիզբ է առել նախորդ տարվա մարտի վերջին և տնտեսության վրա էական ազդեցություն է ունեցել երկրորդ եռամսյակից սկսած: Իսկ 2023թ. առաջին ամիսների ցուցանիշները վերլուծելիս դրանք համեմատելու ենք նախորդ տարվա նույն ամիսների հետ, երբ արտաքին շուկը դեռևս տեղի չէր ունեցել: Այդ պարագայում, 2023թ. հունվար-փետրվար ամիսներին ականատես կլինենք բավական բարձր աճի ցուցանիշների, հատկապես արտահանման և ներմուծման գծով (բազայի էֆեկտի շնորհիվ), որոնք սակայն առաջիկա ամիսներին կդանդաղեն: Այս պայմաններում, հունվար ամսին տնտեսական ակտիվության ցուցանիշը (ՏԱՑ-ը) կազմել է 10.5%, որը թեև բարձր ցուցանիշ է, սակայն զգալի ցածր է նախորդ տարվա վերջին գրանցվող ցուցանիշներից:

Գծապատկեր 1. Տնտեսական ակտիվության ցուցանիշը, կուտակային¹, %

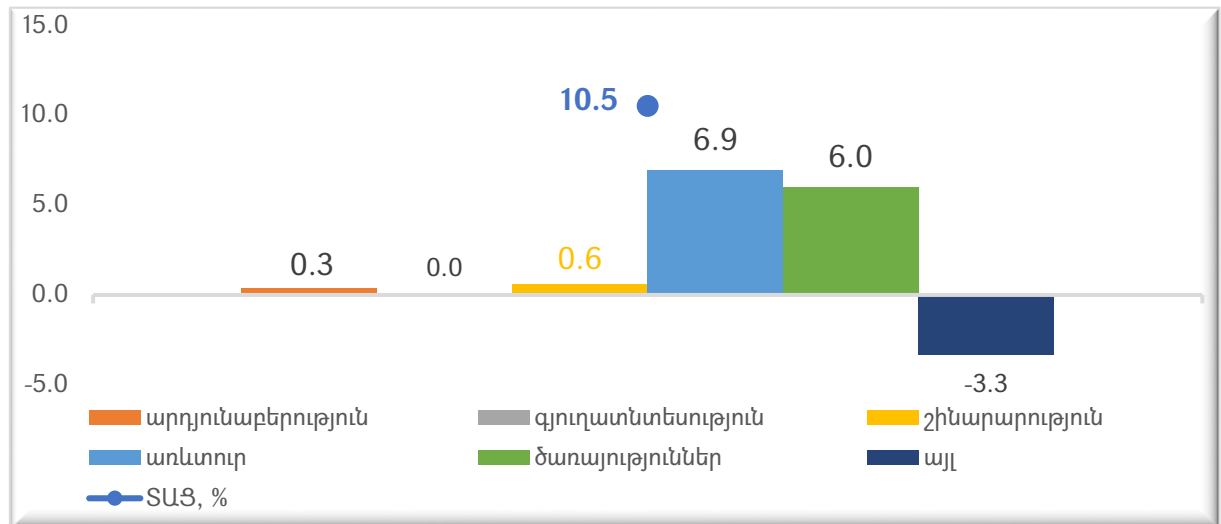

¹ 2022 դեկտեմբերին նախորդ տարվա դեկտեմբերի նկատմամբ ՏԱՑ-ի ցուցանիշը ՀՀ վիճակագրական կոմիտեն վերանայել է՝ նախկին 12.8%-ի փոխարեն 12.9%:

https://armstat.am/file/article/sv_12_22a_111.pdf

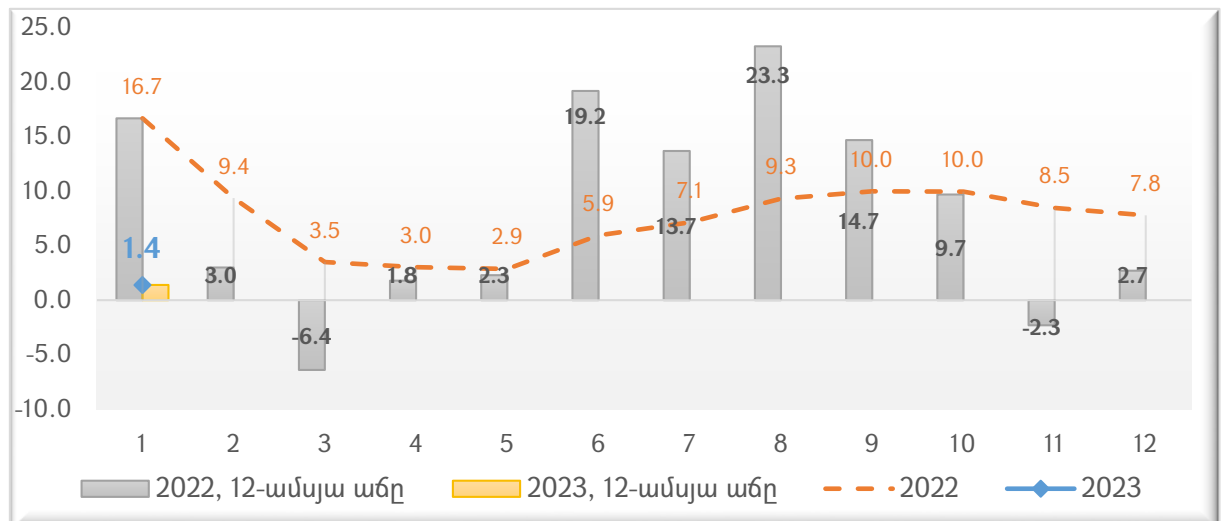
2023թ. հունվարին СУՑ-ի աճը հիմնականում պայմանավորված է եղել առևտրի և ծառայությունների աճերով, որոնց նպաստումներն ընդհանուր СУՑ-ի աճին կազմել են 6.9 և 6.0 տոկոսային կետ: Շինարարության և արդյունաբերության ճյուղերն ավելի փոքր նպաստում են ունեցել՝ համապատասխանաբար 0.6 և 0.3 տոկոսային կետ:

Գծապատկեր 2. Տնտեսական ակտիվության ցուցանիշը և ճյուղերի նպաստումները 2023թ. հունվարին, տոկոսային կետ

1.1. Արդյունաբերություն

Գծապատկեր 3. Արդյունաբերության համախառն թողարկման իրական կուտակային աճը, %

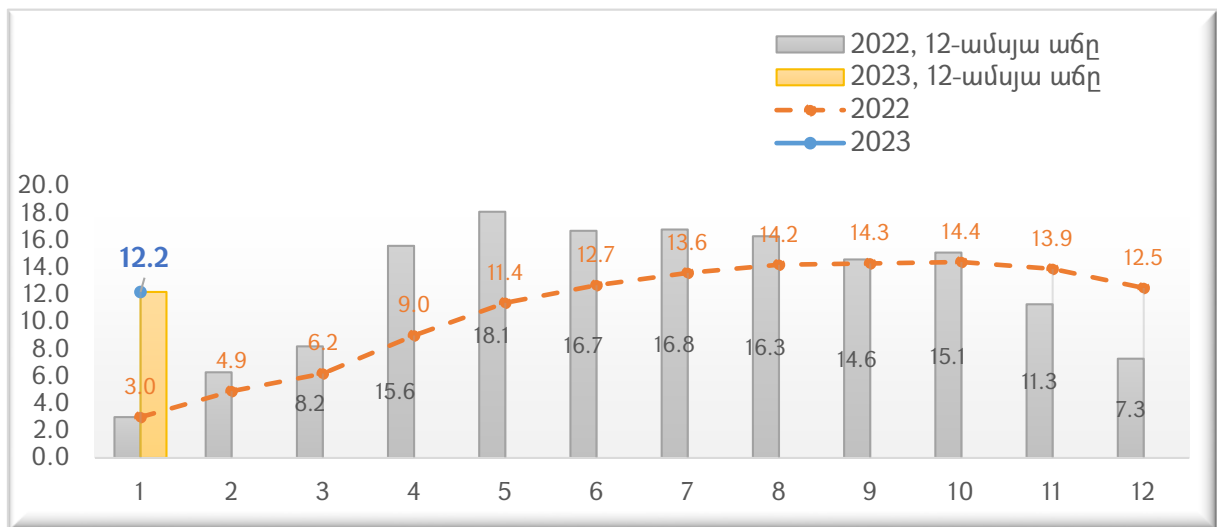

Արդյունաբերության ոլորտում աճի տեմպը զգալիորեն դանդաղել է: Ընթացիկ տարվա հունվարին արդյունաբերության աճը կազմել է 1.4%՝ նախորդ տարվա դեկտեմբերի աճի համեմատ դանդաղելով 1.3 տոկոսային կետով:

Արդյունաբերության ոլորտում աճի տեմպի դանդաղումը սկսել էր նախորդ տարվա սեպտեմբերից, որը փաստորեն շարունակվում է նաև 2023-ին: Պետք է նկատել, որ արդյունաբերության աճը զգալիորեն զիջում է ՏԱՑ-ի աճին, ինչը նշանակում է, որ արդյունաբերության ոլորտի կշիռը նվազում է՝ վատթարացնելով տնտեսության կառուցվածքը:

1.2. Շինարարություն

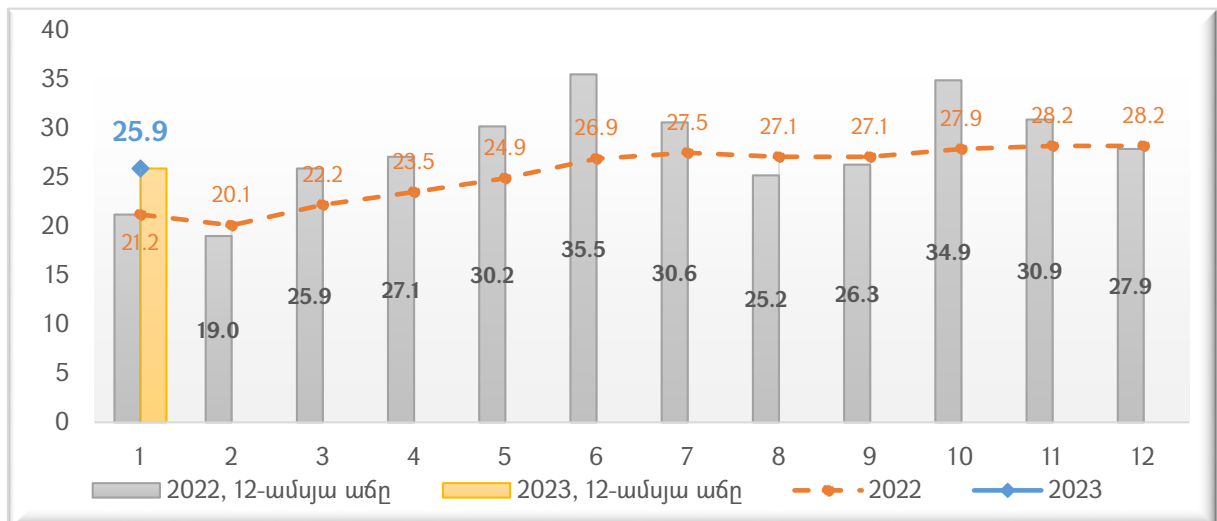
Գծապատկեր 4. Շինարարության իրական կուտակային աճը, %

Շինարարության ոլորտում աճի տեմպը բավական բարձր է: Շինարարության աճն ընթացիկ տարվա հունվարին կազմել է 12.2%՝ դեկտեմբերի համեմատ արագանալով 4.9 տոկոսային կետով:

1.3. Ծառայություններ

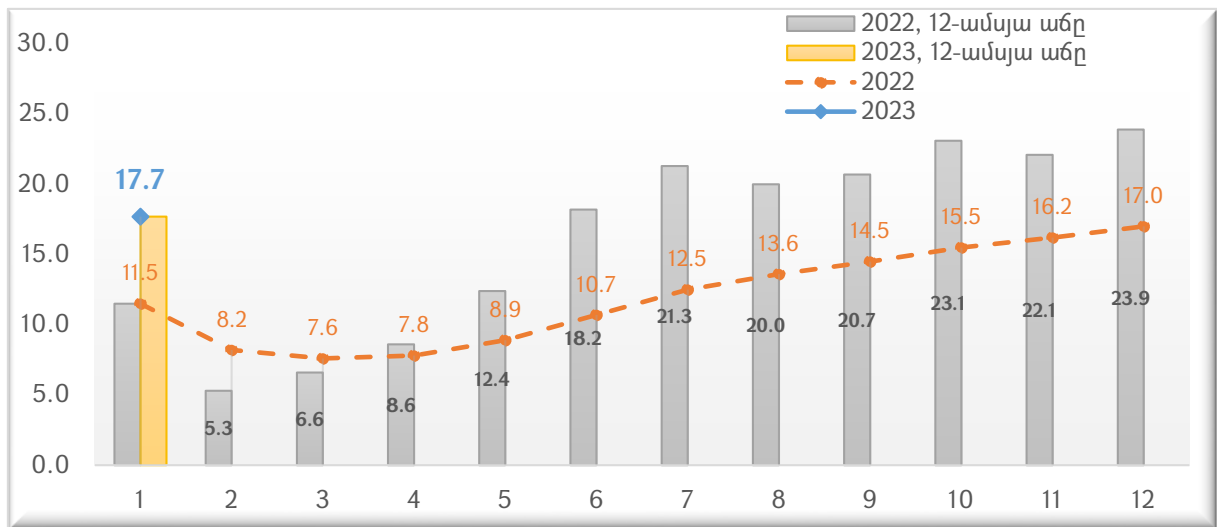
Գծապատկեր 5. Ծառայությունների իրական կուտակային աճը, %

Ծառայությունների ոլորտը շարունակում է մնալ տնտեսական աճին ամենամեծ նպաստում ունեցող ճյուղերից մեկը՝ գրանցելով բարձր աճ: 2023թ. հունվարին ծառայությունների աճը կազմել է 25.9%՝ լինելով տնտեսությունում ամենաարագ աճող ճյուղը: Ծառայությունների աճին նպաստող ենթաոլորտների վերաբերյալ տեղեկատվությունը հասանելի կլինի ՀՀ սոցիալ-տնտեսական վիճակի վերաբերյալ ՀՀ վիճակագրական կոմիտեի պաշտոնական հրապարակումից հետո, ինչը կներառվի հաջորդ ամսվա ՏԱՑ-ի տեղեկանքում:

1.4. Առևտուր

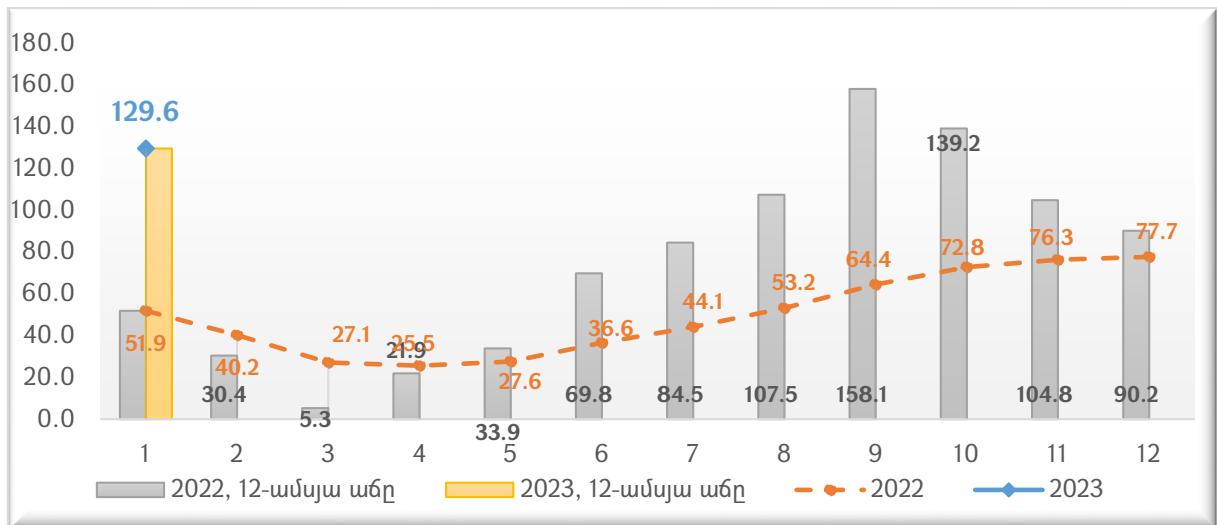
Գծապատկեր 6. Առևտրի ծավալների իրական կուտակային աճը, %

Առևտրի ոլորտում նույնպես արձանագրվել է բարձր աճ, ինչն էապես նպաստել է ՏԱՑ-ի աճին: Առևտրի ոլորտում 2023թ. հունվարին աճի տեմպը կազմել է 17.7%, որը, սակայն, ինչպես ծառայությունների դեպքում, հիմնականում պայմանավորված է բազայի էֆեկտով (նախորդ տարվա հունվարին ՌԴ քաղաքացիները դեռևս չէին տեղափոխվել Հայաստան):

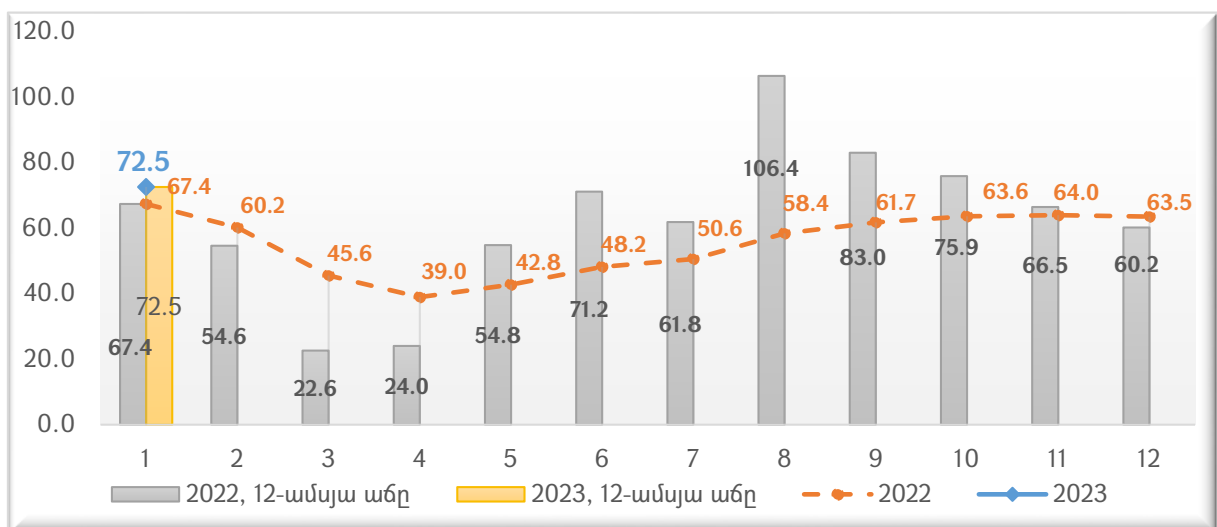
2. ԱՐՏԱՔԻՆ ԱՌԵՎՏՈՒՐ

Գծապատկեր 7. Արտահանման կուտակային աճ, %

Ապրանքների արտահանման ծավալների բարձր աճը նույնպես պայմանավորված է բազայի էֆեկտի առկայությամբ: Արտահանման ծավալի աճը 2023թ. հունվարին կազմել է 129.6% (շուրջ 2.3 անգամ), ինչը պայմանավորված է այն հանգամանքով, որ նախորդ տարվա հունվարին վերարտահանման երևույթը նման մեծ չափեր չուներ: Հետագա ամիսներին, երբ բազայի ազդեցությունը չեզոքանա, կարելի է ակնկալել արտահանման աճի տեմպի դանդաղում:

Գծապատկեր 8. Ներմուծման կուտակային աճ, %

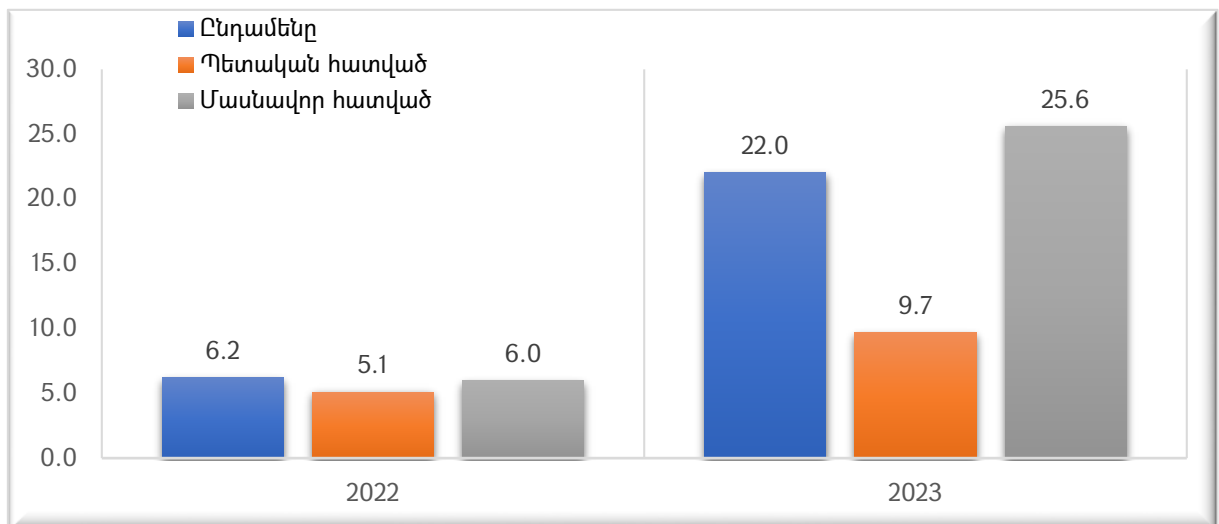
Ներմուծման աճի տեմպը 2023 թվականին նույնպես բավական բարձր է եղել՝ կրկին պայմանավորված նախորդ տարվա ցածր բազայով: 2023թ. հունվարին ներմուծման ծավալը նախորդ տարվա հունվարի համեմատ աճել է 72.5%-ով:

3. ԱՇԽԱՏԱՎԱՐՁ

Անվանական աշխատավարձի աճը 2023 թվականի հունվարին՝ նախորդ տարվա նույն ամսվա համեմատ բավական զգալի է, սակայն բարձր գնաճի պայմաններում իրական աշխատավարձի աճն ավելի համեստ է: Միջին ամսական անվանական աշխատավարձն ընդհանուր տնտեսությունում 2023 թվականի հունվարին նախորդ տարվա նույն ամսվա համեմատ աճել է 22.0%-ով՝ կազմելով 249,278 դրամ: Մասնավոր հատվածում միջին ամսական անվանական աշխատավարձն աճել է 25.6%-ով՝ կազմելով 274,956 դրամ: Իսկ պետական հատվածում միջին աշխատավարձն աճել է բավական ցածր՝ 9.7% տեմպով և կազմել 189,456 դրամ:

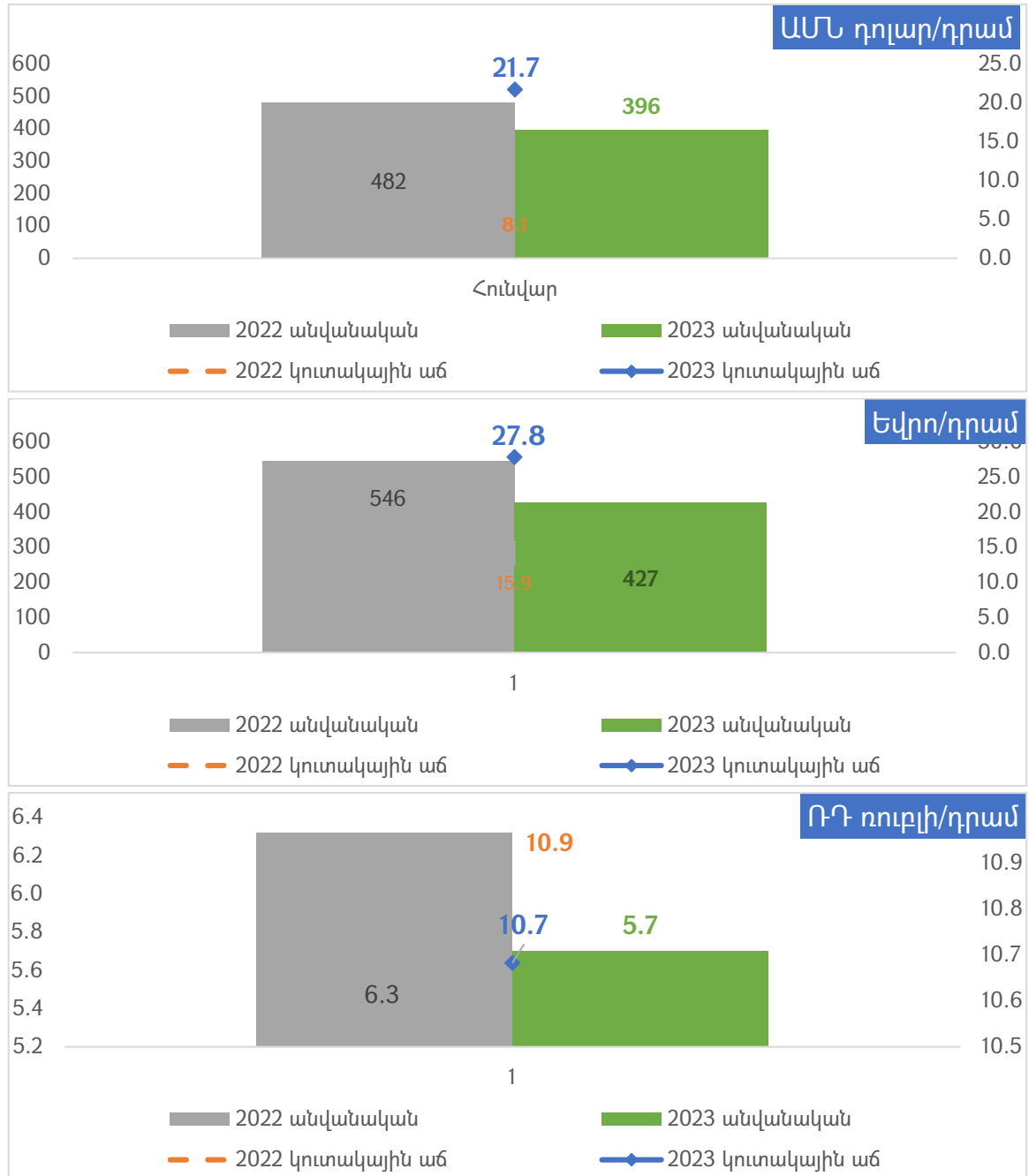
Պետք է նշել, որ աշխատավարձերի աճին զուգահեռ գրանցվել է բավական բարձր գնաճ՝ նախորդ տարվա հունվար ամսվա համեմատ սպառողական գների ինդեքսը կազմել է 8.1%: Այդ պայմաններում, տնտեսությունում միջին իրական աշխատավարձի աճը կազմել է 12.9%: Ընդ որում, պետական հատվածում այն ընդամենը 1.5% է:

Գծապատկեր 9. Միջին ամսական անվանական աշխատավարձի աճը 2022 և 2023 թվականների հունվարին, %

4. ՓՈԽԱՐԺԵՔ

Գծապատկեր 10. Անվանական փոխարժեքի միտումները, կուտակային աճը (% , աճը նշանակում է ՀՀ դրամի արժևորում) և միջին ամսական անվանական փոխարժեքը (դրամ)

ՀՀ դրամի փոխարժեքը 2023թ. սկզբին էապես արժևորված է հիմնական գործընկեր երկրների արժույթների նկատմամբ: Նախորդ տարվա երկրորդ եռամսյակից սկսած՝ ՀՀ դրամը շարունակաբար արժևորվում էր դեպի ՀՀ ներհոսող կապիտալի մեծ ներհոսքի հետևանքով: Արդյունքում դրամի արժևորված դիրքը պահպանվել է նաև 2023թ. հունվարին: Այսպես, ՀՀ դրամի միջին փոխարժեքն ԱՄՆ

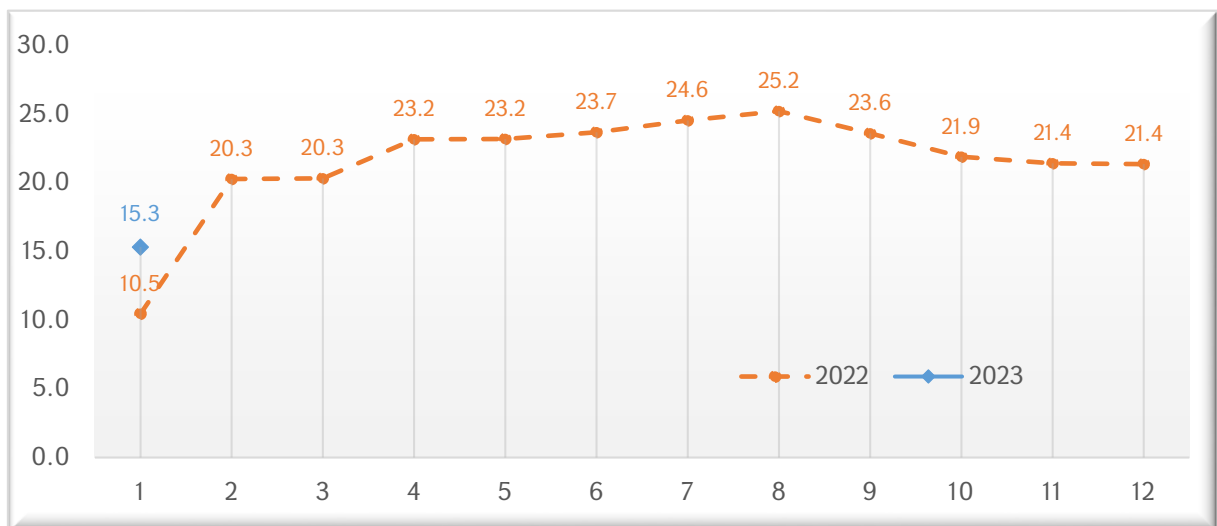
դղարի նկատմամբ 2023 թվականի հունվարին արժևորվել է շուրջ 21.7%-ով, եվրոյի նկատմամբ՝ 27.8%-ով, իսկ ՌԴ ռուբլու նկատմամբ՝ 10.7%-ով:

5. ՀԱՐԿԱԲՅՈՒՋԵՏԱՅԻՆ ՀԱՏՎԱԾ²

5.1. Բյուջեի հարկային եկամուտները

Պետական բյուջեի հարկային եկամուտների աճի տեմպը 2023թ. հունվարին բարձր է եղել, սակայն նախորդ տարվա վերջի աճի տեմպերը չեն պահպանվել: Պետական բյուջեի հարկային եկամուտները 2023թ. հունվարին աճել են 15.3%-ով (Պետական եկամուտների կոմիտեի տվյալների համաձայն), այն դեպքում, երբ նախորդ տարվա վերջին աճը կազմում էր 21.4%: Հարկերի աճի տեմպի դանդաղումը մասամբ պայմանավորված է մետաղական հանքանյութերի արտահանման տուրքի գործողության դադարեցմամբ:

Գծապատկեր 11. Հարկային եկամուտների կուտակային աճը, %

Հարկային եկամուտների աճը հիմնականում պայմանավորված է ավելացված արժեքի հարկի (աճը՝ 19.8%), բնապահպանական հարկի և բնօգտագործման վճարի և եկամտային հարկի (աճը՝ 7.7%) աճերով, որոնց նպաստումներն ընդհանուր հարկերի աճին կազմել են համապատասխանաբար 7.3, 3.6 և 2.3 տոկոսային կետ: Հարկային եկամուտների աճին բացասական նպաստում է ունեցել պետական տուրքերի 57.8% նվազումը, որը հարկերի աճին հակազդել է 3.3 տոկոսային կետով:

² Պետական բյուջեի ընդհանուր եկամուտների, ծախսերի և պակասուրդի հունվար ամսվա ցուցանիշները դեռևս չեն հրապարակվել ՀՀ ֆինանսների նախարարության կողմից, այդ պատճառով դրանց վերլուծությունը ներկայացված չէ սույն տեղեկանքում: Տվյալները հասանելի դառնալուց հետո, կհրապարակվի հարկաբյուջետային հատվածի 2023թ. հունվարի զարգացումների վերաբերյալ տեղեկատվությունը:

Աղյուսակ 1. Հարկային եկամուտները և պետական տուրքերը՝ ըստ եկամտատեսակների

	2022թ. հունվար		2023թ. հունվար	
	Աճը, %	Նպաստումը, տոկոսային կետ	Աճը, % ³	Նպաստումը, տոկոսային կետ
Ընդամենը հարկային եկամուտներ և պետական տուրք	10.5	10.5	15.3	15.3
ԱԱՀ	7.2	2.8	19.8	7.3
Շահութահարկ	-7.0	-0.3	19.9	0.7
Եկամտային հարկ	-5.4	-1.9	7.7	2.3
Ակցիզային հարկ	76.0	4.9	9.4	1.0
Շրջանառության հարկ	29.3	1.5	35.2	2.1
Բնապահպանական հարկ և բնօգտագործման վճար	-639.1	-5.1	-	3.6
Մաքսատուրք	24.8	0.9	-16.0	-0.7
Սոցիալական վճար	51.0	1.3	49.0	1.8
Այլ հարկային եկամուտներ	71.1	1.5	17.1	0.6
Պետական տուրք	314.3	4.8	-57.8	-3.3

5.2. Պետական պարտք

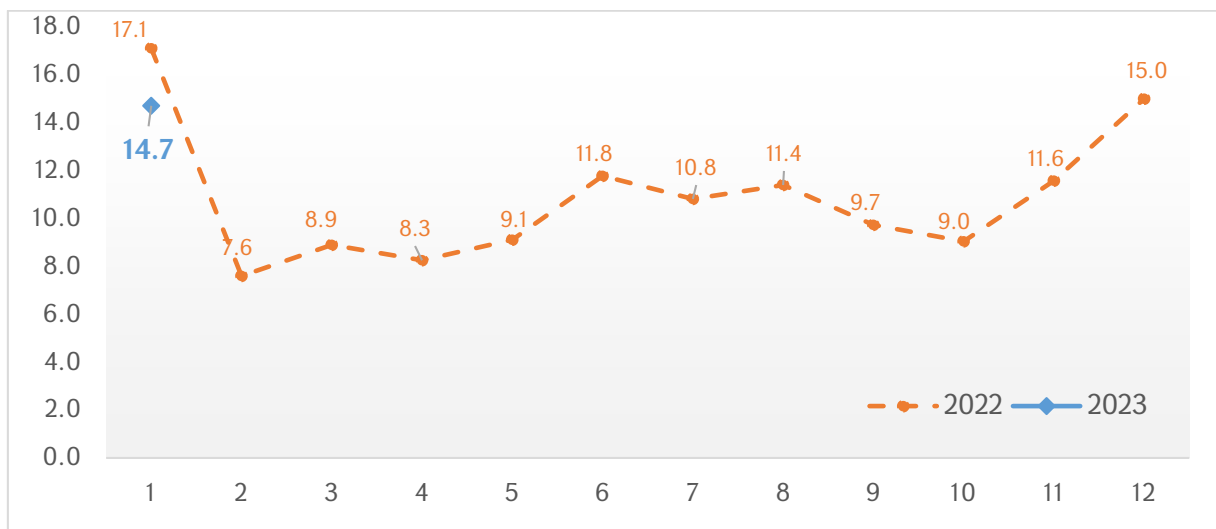
ՀՀ պետական պարտքի ԱՄՆ դոլարով արտահայտված ծավալը 2023թ. հունվարին նախորդ տարվա հունվարի ցուցանիշի համեմատ աճել է 14.9%-ով, իսկ դրամով արտահայտված ծավալը նվազել է 5.7%-ով: Կառավարության պարտքը նույն միտումներն է ունեցել՝ դոլարային արտահայտությամբ աճել է 14.7%-ով, իսկ դրամային արտահայտությամբ նվազել է 5.9%-ով: Այդպիսի զարգացումների հիմնական պատճառը ՀՀ դրամի արժևորումն է: Հետևաբար, առավել ճիշտ կլինի դիտարկել դրամով արտահայտված ներքին (ներքին արժույթով) պարտքը, որը հունվարին՝ նախորդ տարվա նույն ամսվա համեմատ աճել է 31.1%-ով, և դոլարային արտահայտությամբ արտաքին (արտարժույթային) պարտքը, որը նվազել է 4.4%-ով: Հետևաբար, կառավարությունը էապես

³ Բնապահպանական հարկի և բնօգտագործման վճարի ցուցանիշը հունվար ամսին բացասական մեծություն է (-0.4 մլրդ դրամ՝ նախորդ տարվա հունվարի -5.6 մլրդ դրամի դիմաց), ինչը նշանակում է, որ ՊԵԿ-ի կողմից այդ հարկատեսակի գծով ավելի շատ վերադարձ է կատարվել, քան հավաքագրումներն են եղել: Սակայն, քանի որ բացասական մեծությունը կրճատվել է շուրջ 5.2 մլրդ դրամով, բնապահպանական հարկը և բնօգտագործման վճարը դրական նպաստում են ունեցել ընդհանուր հարկային եկամուտներին, ինչը գնահատվում է 3.6 տոկոսային կետ:

մեծացնում է ներքին պարտքի կշիռը ընդհանուր պարտքի պորտֆելում, որը հունվարին հասել է 41.5%-ի:

Պետական պարտատոմսերի տոկոսադրույքները շարունակել են մնալ բարձր մակարդակում, սակայն ցուցաբերում են նվազման միտումներ: Մասնավորապես, կարճաժամկետ պարտատոմսերի տոկոսադրույքը (եկամտաբերությունը) 2023թ. հունվարին նախորդ տարվա նույն ամսվա համեմատ աճել է 2.5 տոկոսային կետով, սակայն նախորդ ամսվա համեմատ նվազել է 0.1 տոկոսային կետով:

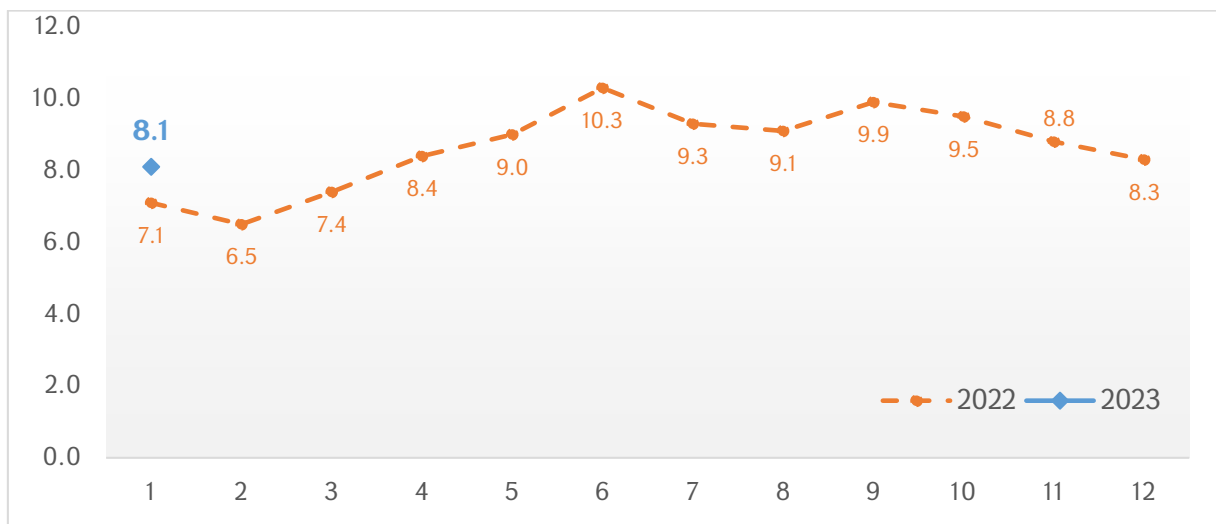
Գծապատկեր 12. ՀՀ կառավարության պարտքի (ԱՄՆ դոլարով) 12-ամսյա աճը, %

6. ՖԻՆԱՆՍԱԿԱՆ ՀԱՏՎԱԾ

6.1. Գնաճ

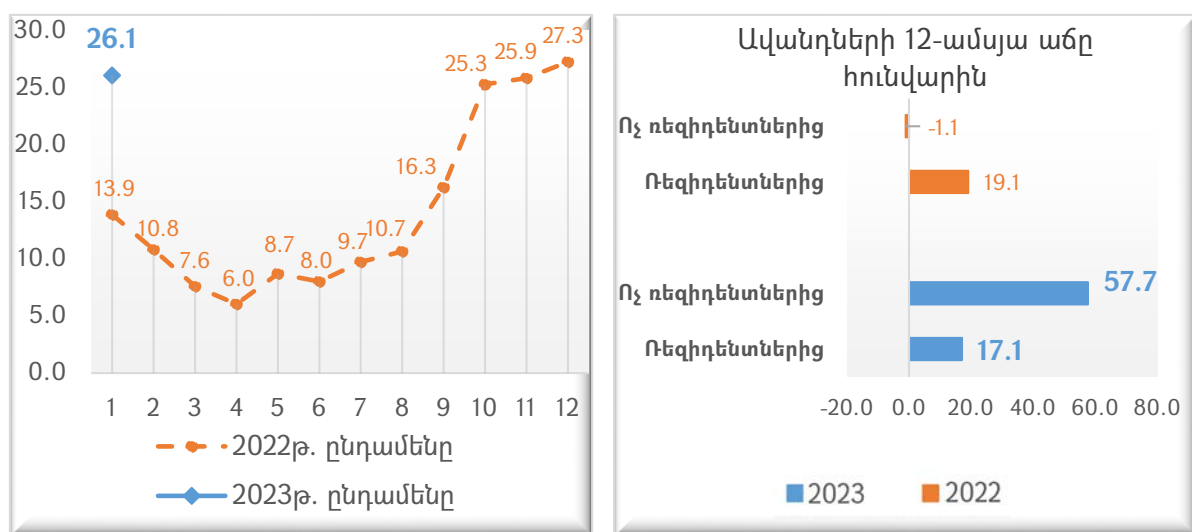
Գծապատկեր 13. 12-ամսյա գնաճ, %

Գնաճի տեմպը թեև աստիճանաբար դանդաղում է, 2023թ. սկզբում շարունակել է մնալ բարձր մակարդակում: 2022թ. վերջին ամիսներին գնաճի տեմպը սկսել էր դանդաղել, ինչը շարունակվել է նաև 2023թ. հունվարին: Արդյունքում գնաճը կազմել է 8.1%՝ շարունակելով էապես բարձր մնալ ԿԲ թիրախից: Գնաճի տեմպի դանդաղման պայմաններում ՀՀ ԿԲ-ն վերաֆինանսավորման տոկոսադրույքը չի բարձրացրել՝ թողնելով նույն մակարդակում:

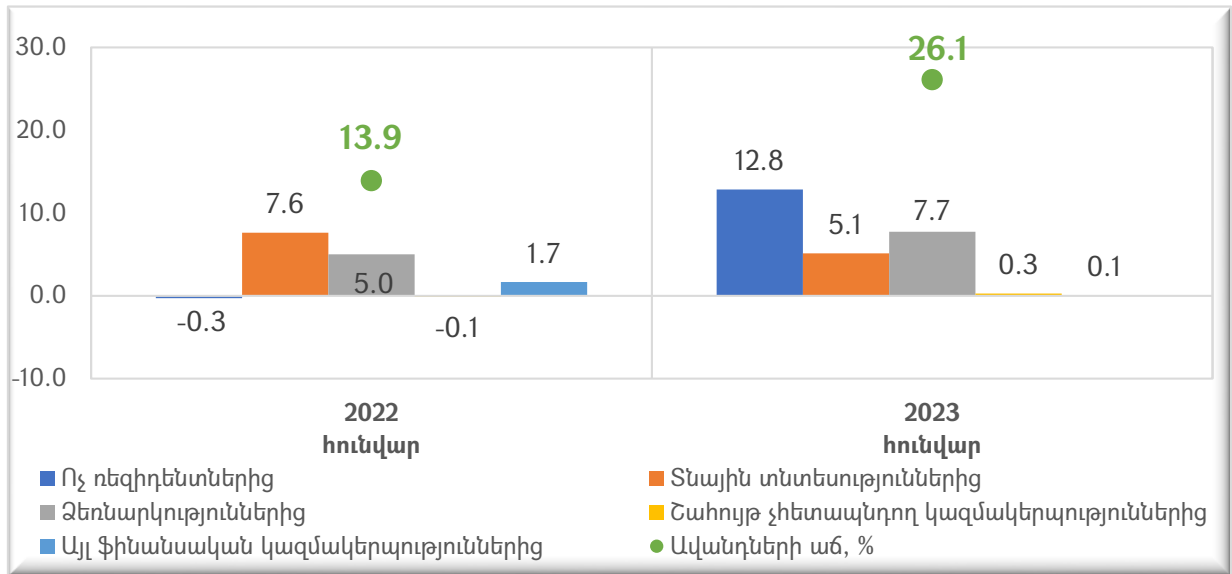
6.2. Ավանդներ

Գծապատկեր 14. Ավանդների 12-ամսյա աճը, %

2023թ. հունվարին առևտրային բանկերի կողմից ներգրավված ավանդների ծավալները զգալիորեն աճել են: 2023թ. հունվարի վերջի դրությամբ ավանդների ընդհանուր ծավալը նախորդ տարվա նույն ամսվա նկատմամբ աճել է 26.1%-ով: Ավանդների նման աճը բացատրվում է նախորդ տարվա վերջին կուտակված ավանդների պաշարներով, որոնք, սակայն, 2023թ. հունվարին 2022թ. դեկտեմբերի համեմատ նվազել են (ընդհանուր ավանդները՝ 0.8%-ով, իսկ ոչ ռեզիդենտների ավանդները՝ 1.0%-ով):

Գծապատկեր 15. Տնտեսության հատվածների նպաստումներն ավանդների աճին, տոկոսային կետ

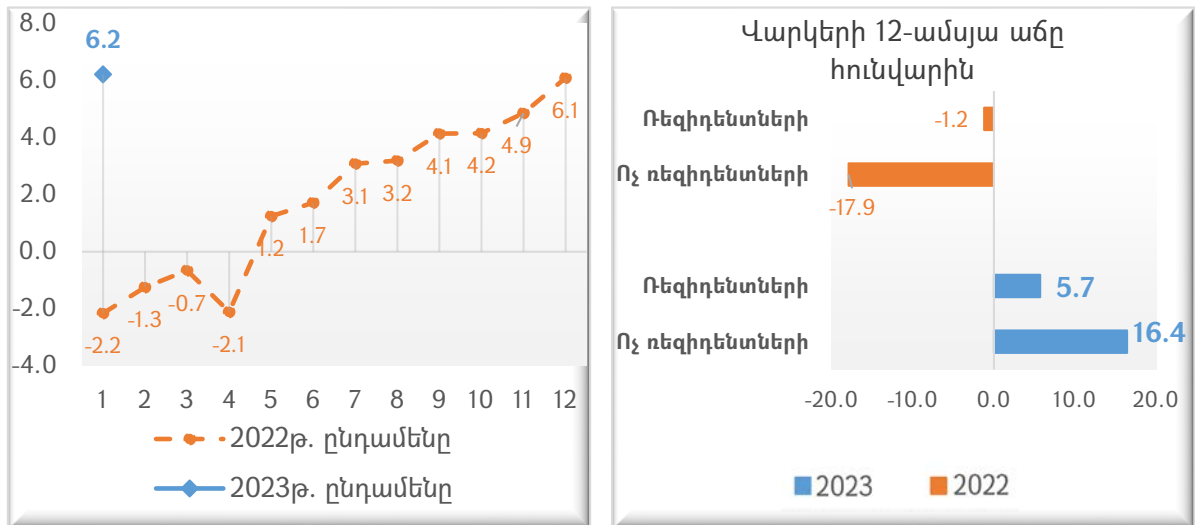

Ավանդների աճին շուրջ 12.8 տոկոսային կետով դրական նպաստում են ունեցել ոչ ռեզիդենտներից ներգրավված ավանդները: Ռեզիդենտների շարքում էական է ձեռնարկությունների ավանդների աճի տեմպը, որը կազմել է 39.7%՝ ընդհանուր ավանդների աճին ունենալով 7.7 տոկոսային կետ նպաստում: Տնային տնտեսություններից ներգրավված ավանդների ծավալն աճել է 10.9%-ով՝ ընդհանուր ավանդների աճին նպաստելով 5.1 տոկոսային կետով:

6.3. Վարկեր

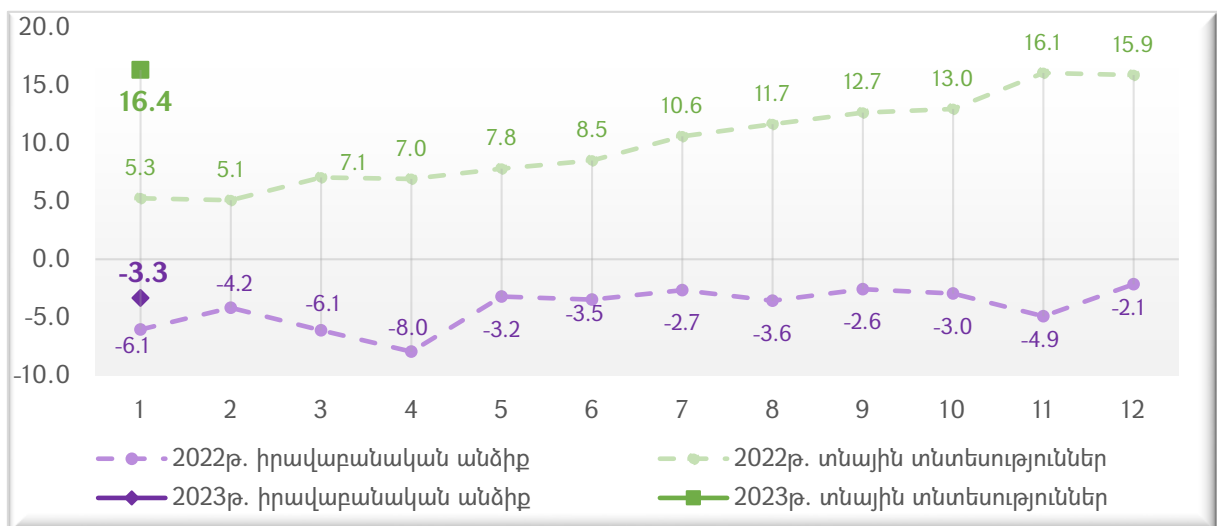
Ի տարբերություն ավանդների՝ վարկերի ծավալների աճի տեմպն արագացել է: ՀՀ առևտրային բանկերի կողմից ռեզիդենտներին և ոչ ռեզիդենտներին տրամադրված ընդհանուր վարկերի (արտարժույթով և ՀՀ դրամով) ծավալը 2023թ. հունվարին նախորդ տարվա նույն ամսվա համեմատ աճել է 6.2%-ով, իսկ 2022թ. դեկտեմբերի համեմատ՝ 1.0%-ով:

Գծապատկեր 16. Վարկերի 12-ամսյա աճերն ըստ վարկառուների ռեզիդենտության, %

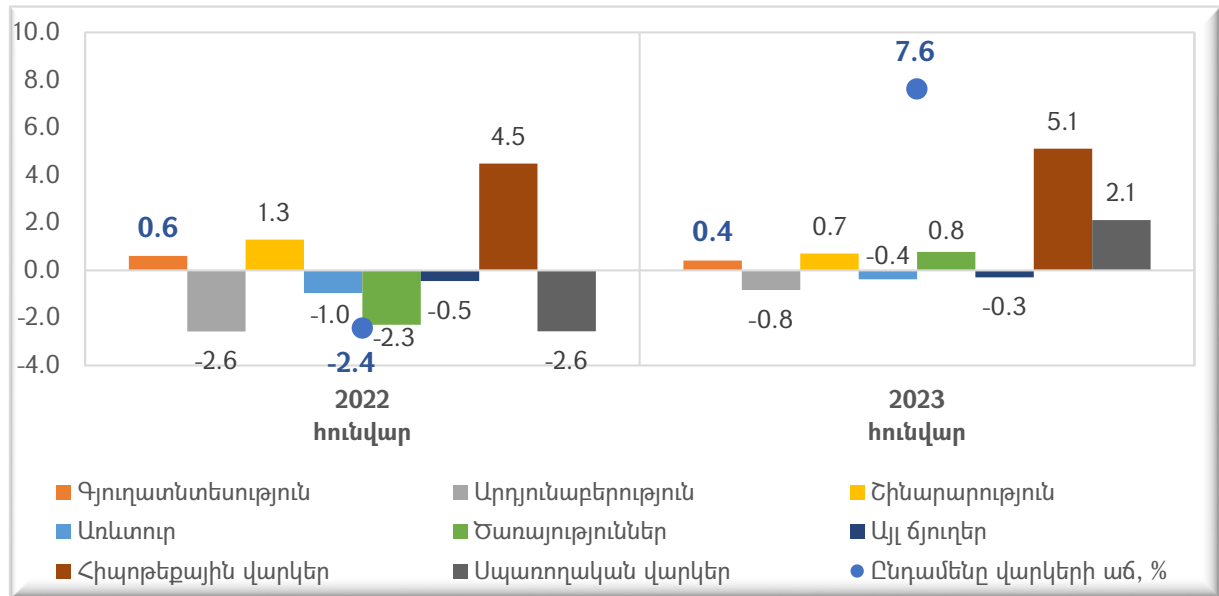
Վարկերի աճը հիմնականում տեղի է ունեցել ռեզիդենտներին տրամադրված վարկերի 5.7% աճի հաշվին, որն ընդհանուր վարկերի աճին նպաստել է 5.4 տոկոսային կետով: Մինչդեռ ոչ ռեզիդենտներին տրամադրված վարկերի ծավալների աճը եղել է ավելի բարձր՝ կազմելով 16.4% և ընդհանուր վարկերի աճին նպաստելով 0.8 տոկոսային կետով:

Գծապատկեր 17. Ռեզիդենտներին տրված վարկերի 12-ամսյա աճը, %

Ռեզիդենտներին տրամադրված վարկերի ծավալների աճը հիմնականում պայմանավորված է տնային տնտեսությունների վարկերի շուրջ 16.4% աճով: Իրավաբանական անձանց տրամադրված վարկերի ծավալը 2023թ. հունվարին նվազել է 3.3%-ով:

Գծապատկեր 18. Տնտեսության ճյուղերի նպաստումները ռեզիդենտներին տրամադրված վարկերի աճին, տոկոսային կետ

Ռեզիդենտների⁴ շարքում վարկերի աճին դրական նպաստում են ունեցել հիմնականում հիպոթեքային վարկերը, որոնց աճը կազմել է 29.5%, իսկ նպաստման չափը՝ 5.1 տոկոսային կետ: Վարկերի աճին էական նպաստում են ունեցել նաև սպառողական վարկերը, որոնց նպաստումը կազմել է 2.1 տոկոսային կետ: Ծառայությունների, շինարարության և գյուղատնտեսության ոլորտներին տրամադրվող վարկերի ծավալները նույնպես աճել են՝ ընդհանուր վարկերի աճին ունենալով փոքր չափով դրական նպաստում:

7. ԱՄՓՈՓՈՒՄ

1. 2023թ. հունվարի տնտեսական զարգացումները բավական դրական են, սակայն հիմնված են այն հանգամանքի վրա, որ նախորդ տարվա հունվարին բարձր տնտեսական աճի հանգեցրած դրական արտաքին շուկը դեռևս տեղի չէր ունեցել: Մասնավորապես, դեպի ՀՀ այցելած քաղաքացիները և կապիտալի ներհոսքի էական ծավալները մեծացրել են տնտեսության բազան, հետևաբար նաև աճի տեմպը 2022թ. երկրորդ եռամսյակից սկսած: Արդյունքում, հունվարին ՏԱՑ-ը կազմել է 10.5%, սակայն, տարվա ընթացքում բազայի էֆեկտի չեզոքացմանը զուգահեռ կարելի է ակնկալել ՏԱՑ-ի դանդաղում:

⁴ Վարկերի վերաբերյալ վիճակագրական տվյալները ներկայացվում են ինչպես ոլորտային դասակարգմամբ, այնպես էլ ըստ ռեզիդենտության և տնտեսության հատվածների դասակարգման: Տարբեր դասակարգումներով ներկայացվող տվյալները տարբերվում են միմյանցից, ինչը բացատրվում է ՀՀ ԿԲ կողմից տեղեկատվության հավաքագրման տարբերություններով և չի մանրամասնվում:

2. Արդյունաբերության աճի տեմպը շարունակել է զիջել ՏԱՑ-ի աճին՝ վատթարացնելով տնտեսության կառուցվածքը: 2023թ. հունվարին արդյունաբերության աճը կազմել է ընդամենը 1.4%, այն դեպքում, երբ ՏԱՑ-ը կազմել է 10.5%: Դա նշանակում է, որ արդյունաբերության կշիռը նվազել է տնտեսության կառուցվածքում, ինչը երկարաժամկետում բացասական երևույթ է և կարող է հանգեցնել տնտեսության պոտենցիալի նվազմանը:

3. Հարկերի աճի տեմպը նույնպես զիջել է տնտեսության աճին: Հարկային եկամուտների աճը 2023թ. հունվարին կազմել է 15.3%: Սակայն, եթե դիտարկենք տնտեսական ակտիվության անվանական աճը, այսինքն՝ հաշվի առնենք նաև գնաճի ցուցանիշը, ապա այն կկազմի 19.5%: Իհարկե, մեկ ամսվա տվյալներով հարկային եկամուտների վերաբերյալ դատողություններ անելը դժվար է, քանի որ հունվարին գեներացված հարկերը հիմնականում վճարվում են փետրվարին (բացի այդ, առկա է նաև օրենսդրական փոփոխություն՝ կապված արտահանման տուրքի հետ): Սակայն, հաշվի առնելով այն, որ 2022թ. արդյունքներով հարկեր/ՀՆԱ-ի բարելավում տեղի չի ունեցել (հարկեր/ՀՆԱ-ն 2022թ. մնացել է նույն մակարդակում՝ կազմելով 22.7%), ապա ստվերային տնտեսության կրճատման և հարկեր/ՀՆԱ հարաբերակցության կառավարության թիրախի (մինչև 2026թ. հարկեր/ՀՆԱ-ն պետք է լինի առնվազն 25%) իրատեսականությունը կասկած է հարուցում: Վերջինս ապահովելու համար անհրաժեշտ է ինչպես հարկային օրենսդրության, այնպես էլ վարչարարության շարունակական բարելավում, ինչը հնարավորություն կտա ապահովել հարկային եկամուտների՝ տնտեսության համեմատ առաջանցիկ աճ և կատարել կառավարության ծրագրի թիրախը:

«ԼՈՒՅՍ հիմնադրամ» գրառմամբ հրապարակված նյութը պաշտպանված է ՀՀ օրենսդրությամբ և միջազգային համաձայնագրերով: Հրապարակված նյութի բոլոր իրավունքների բացառիկ իրավատերերը «ԼՈՒՅՍ» հիմնադրամն է:

Նյութի ամբողջական կամ դրանից քաղվածքների վերարտադրումը թույլատրվում է իրականացնել միայն «ԼՈՒՅՍ հիմնադրամ» գրառման և համապատասխան [ակտիվ հղման](#) տեղադրման պայմանով՝ պահպանելով «ԼՈՒՅՍ» հիմնադրամին պատկանող նյութերի օգտագործման կարգը: